

**BF**UNIVERZA V LJUBLJANI  
Biotehniška fakulteta

**PROGRAM VARSTVA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI  
V SLOVENSKI ŽIVINOREJI  
ZA LETO 2026**

**Javna služba nalog genske banke v živinoreji**

Ljubljana, januar 2026

*Program varstva biotske raznovrstnosti v slovenski živiloreji za leto 2026 je oblikovan na podlagi Programa varstva biotske raznovrstnosti v slovenski živiloreji za obdobje 2024–2030 (MKGP, sklep št. 33206-1/2023/1 z dne 25. 9. 2023), podeljene koncesije za izvajanje javne službe nalog genske banke v živiloreji (MKGP, odločba št. 33206-1/2023/2 z dne 28. 11. 2023) in Izhodišč za pripravo finančnega načrta in programa dela za leto 2026 (Izhodišča št. 33206-2/2025/4).*

*Pravne podlage:*

- *Konvenciji o biološki raznovrstnosti (Rio, 1992); ratificirano v RS v letu 1996; (Ur. l. RS, št. 7/96 – MKBR);*
- *Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (COM/2020/0380);*
- *Strategija »od vil do vilic« (Council Conclusions on the Farm to Fork Strategy, Council of the European Union, 2020);*
- *Zakon o živiloreji (UL RS, št. 18/02, 110/02 – ZUreP-1, 45/04 ZdZPKG, 90/12 – ZdZPVHVVR in 45/15);*
- *Zakon o kmetijstvu (UL RS, št. 100/25);*
- *Uredba o načinu in pogojih izvajanja javnih služb v živiloreji (UL RS, št. 99/08);*
- *Pravilnik o ohranjanju biotske raznovrstnosti v živiloreji (UL RS, št. 90/04 in 88/14);*
- *Uredba Komisije (EU) št. 1408/2013 z dne 28. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis v kmetijskem sektorju (UL RS št. 352, 24. 12. 2013, str. 35);*
- *Uredba Komisije (EU) št. 807/2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in o uvedbi prehodnih določb;*
- *Program varstva biotske raznovrstnosti v živiloreji za obdobje 2024-2030, sprejet s sklepom ministra št. 33206-1/2023/1 z dne 25. 9. 2023;*
- *Odločba MKGP št. 33206-1/2023/2 z dne 28. 11. 2023 o izbiri koncesionarja za opravljanje javne službe nalog genske banke v živiloreji;*
- *Koncesijska pogodba št. 33206-1/2023/3 o koncesiji za izvajanje javne službe nalog genske banke v živiloreji.*

*Program opredeljuje tudi predviden finančni načrt, ki je zastavljen znotraj finančnih okvirjev, ki so določeni v proračunu Republike Slovenije in zajema: sredstva za izvajanje strokovnih nalog, neposredna plačila in druge podpore rejcem in imetnikom živali ter fizičnim in pravnim osebam, ki izvajajo ohranjanje genetskih rezerv v živiloreji.*

## KRATICE

V tem dokumentu so v uporabi sledeče kratice:

JSGBŽ	Javna služba nalog genske banke v živaloreji
PRO	Priznana rejska organizacija
PVBRŽ	Program varstva biotske raznovrstnosti v slovenski živaloreji
ŽGV	Živalski genski viri

## **PROGRAM VARSTVA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI V SLOVENSKI ŽIVINOREJI ZA LETO 2026**

### **I. DOLGOROČNI IN KRATKOROČNI CILJI TER PRIČAKOVANI REZULTATI**

Namen dolgoročnega Programa varstva biotske raznovrstnosti v slovenski živaloreji za obdobje 2024–2030 je ohranjanje vseh pasem domačih živali, ki se redijo na območju Republike Slovenije s posebnim poudarkom na avtohtonih pasmah v izvornem okolju (*in situ in vivo*) oziroma izven okolja, v katerem so nastale (*ex situ in vivo*; *ex situ in vitro*).

Dolgoročni cilji Programa so predvsem:

1. Dolgoročno ohranjanje populacij slovenskih lokalnih - avtohtonih pasem domačih živali in njihove raznovrstnosti ter ohranjanje genetskega sklada za prihodnje generacije.
2. Podpora in promocija dolgoročnega *in situ in ex situ* ohranjanja in trajnostne rabe živalskih genskih virov.
3. Podpora, promocija in delovanje genske banke in shranjevanje genetskega materiala.
4. Promocija ohranjanja in rabe travniških/pašnih ekosistemov z uporabo lokalnih pasem še posebej v zaščitelih območjih in naravnih parkih.
5. Ozaveščanje in izobraževanje v podporo ohranjanju in trajnostni rabi živalskih genskih virov.
6. Mednarodno sodelovanje na področju ohranjanja in trajnostne rabe živalskih genskih virov.
7. Podpora vsem ukrepom ohranjanja živalskih genskih virov in ustanovitve transparentnega sistema kompetenc in odgovornosti med MKGP, rejskimi organizacijami in rejci ter Javno službo.

Ukrepi programa za doseganje ciljev ohranjanja in trajnostno rabo ŽGV so predvsem (i) *in situ* ohranjanje v okviru rejskih programov in (ii) *ex situ* ohranjanje za namene shranjevanja genetskih rezerv in ark mreže.

Preglednica 1: Število čistopasemskih plemenic in plemenjakov v rodovniški knjigi lokalnih - avtohtonih pasem domačih živali v letu 2017 in 2024 ter predvideni stalež za leto 2030

Vrsta	Avtohtona pasma	Stopnja ogroženosti	Stalež		
			2017	2024	2030 <sup>a</sup>
KONJI	lipicanski konj	kritična	333	273	360
	posavski konj	kritična	764	687	900
	slovenski hladnokrvni konj	kritična	1.370	1.367	1.500
	bosanski planinski konj	kritična	82	93	210
GOVEDO	cikasto govedo	ranljiva	1.527	3.371	4.000
PRAŠIČI	krškopoljski prašič	ogrožena	436	349	460
OVCE	jezersko-solčavska ovca	ogrožena	5.403	7.191	7.000
	oplemenjena jezersko-solčavska ovca	ogrožena	4.348	6.598	7.000
	bovska ovca	kritična	2.779	3.026	3.400
	istrska pramenka	kritična	987	930	1000
	belokranjska pramenka	kritična	1.070	1.222	1.400
KOZE	drežniška koza	kritična	701	1.354	1.300
KOKOŠI	štajerska kokoš	ogrožena	224 <sup>b</sup>	679 <sup>b</sup>	550 <sup>b</sup>
PSI	kraški ovčar	ogrožena	253	252	270
			<b>Št. čebeljih družin</b>		
			<b>2017<sup>a</sup></b>	<b>2024<sup>a</sup></b>	<b>2030<sup>b</sup></b>
ČEBELE	kranjska čebela	ni klasifikacije	180.000	208.000	230.000

a – predvideno ocena, b – Uredba ne predpisuje rejskega programa, čistopasemske živali so v programu *in situ* v genski banki.

Preglednica 2: Število čistopasemskih plemenic in plemenjakov v rodovniški knjigi tradicionalnih pasem domačih živali v letu 2017 in 2024 ter predvideni stalež za leto 2030

Vrsta	Tradicionalna pasma	Stopnja ogroženosti	Stalež		
			2017	2024	2030 <sup>a</sup>
KONJI	ljutomerski kasač	kritična	151	60	70
	haflinški konj	ogrožena	200	333	250
GOVEDO	rjavo govedo	ogrožena	7.453	10.005	11.000
	lisasto govedo	ni ogrožena	14.129	38.101	40.000
PRAŠIČI	slovenska landrace - linija 55	kritična	30	68	80
	slovenska landrace - linija 11	kritična	1.198	967	1.250
	slovenski veliki beli prašič	ogrožena	411	341	390
OVCE	oplemenjena bovška ovca	ogrožena	1094	836	
KOZE	slovenska sanska koza	ogrožena	759	822	800
	slovenska srnasta koza	ogrožena	1.330	1.050	1.200
KOKOŠI	slovenska grahasta kokoš	kritična	np	1.826 <sup>b</sup>	1.400 <sup>b</sup>
	slovenska srebrna kokoš	kritična	np	1.126 <sup>b</sup>	900 <sup>b</sup>
	slovenska rjava kokoš	kritična	np	2.995 <sup>b</sup>	2.700 <sup>b</sup>
	slovenska pozno operjena kokoš	-	np	ukinitev	ukinitev

a – predvideno ocena, b – Uredba ne predpisuje rejskega programa, čistopasemske živali so v programu *in situ* v genski banki.

## I.1 DOLGOROČNI CILJI PROGRAMA PO POSAMEZNIH PODROČJIH

### STRATEŠKO PREDNOSTNO PODROČJE 1

#### Karakterizacija, inventarizacija, spremljanje trendov

Prednostne naloge: Izboljšanje poznavanja stanja, značilnosti, vlog in vrednosti ŽGV in proizvodnih sistemov rej.

Dolgoročni cilj: **Izboljšanje razumevanja stanja, trendov in povezanih tveganj ogroženosti pasem ter značilnosti živalskih genskih virov za izboljšanje in sprejemanje odločitev za njihovo trajnostno rabo, razvoj in ohranjanje.**

### STRATEŠKO PREDNOSTNO PODROČJE 2

#### Trajnostna raba in razvoj

Prednostne naloge: Okrepiti vlogo rejcev pri oblikovanju in soodločanju rejskih strategij in programov, v katerih je potrebna usmeritev v optimalni izkoristek genetske raznovrstnosti pasem ter zagotavljati, da so populacije domačih živali usklajene z njihovim proizvodnim okoljem in družbenimi potrebami.

Dolgoročni cilj: **Zagotoviti trajnostni razvoj in rabo živalskih genskih virov v tradicionalnih proizvodnih sistemih, s poudarkom na zagotovitvi hrane in razvoju podeželja.**

### STRATEŠKO PREDNOSTNO PODROČJE 3

#### Ohranjanje ŽGV

Prednostne naloge: Širitev in diverzifikacija programov ohranjanja s kombinacijo trajnostne rabe pasem domačih živali v njihovem izvornem okolju (*in situ in vivo*) in izven njihovega izvornega okolja (*ex situ in vivo*) ter z vzporednim ohranjanjem in posodabljanjem zbirk genetskega materiala (*ex situ in vitro*).

Dolgoročni cilj: **Zavarovanje raznovrstnosti in celovitosti genetske osnove ŽGV z boljšimi izvedbenimi in usklajevalnimi ukrepi ohranjanja. Živalske genske vire je potrebno ohranjati tako v *in situ* kot *ex situ* obliki ter poskrbeti za njihovo ohranjanje tudi v izrednih razmerah (bolezni, plenilci, naravne nesreče, ekonomske krize, vojne ...).**

### STRATEŠKO PREDNOSTNO PODROČJE 4

#### Politike, inštitucije in zmogljivosti

Prednostne naloge: Razvoj močnejših institucionalnih okvirjev za upravljanje z ŽGV, vključno z mehanizmi, ki omogočajo boljšo komunikacijo med deležniki ter olajšati sodelovanje med rejci v načrtovanju in izvajanju politik in programov na področju ŽGV. Izboljšati ozaveščenost, vzgojo in izobraževanje, usposabljanje ter raziskovanje na vseh področjih upravljanja z ŽGV, tudi na novo nastajajočih področjih (molekularna biologija, dostop in delitev koristi, ekosistemske storitve, prilagojenost pasem, možnosti prilagajanja podnebnim spremembam).

Dolgoročni cilj: **Vključenost pri razvoju in nadzoru izvajanja politike, institucionalnih okvirjev za upravljanje z ŽGV ter iniciativ za povečanje ozaveščenosti na področju trajnostnega upravljanja z ŽGV.**

## I.2 KRATKOROČNI CILJI TER KAZALNIKI PROGRAMA V LETU 2026

Kratkoročni cilji po posameznih nalogah v letu 2026 in njihovi kazalniki so prikazani v preglednici 3.

Preglednica 3: Kratkoročni cilji in njihovi kazalniki (navedene so pripadajoče številke poglavij iz dolgoročnega PVBRŽ za obdobje 2024–2030).

Naloga	Kratkoročni cilji po posameznih nalogah	Kazalnik
<b>4 SPREMLJANJE IN ANALIZIRANJE STANJA TER KARAKTERIZACIJA PASEM</b>	<b>Splošni kazalniki področja: število vpisanih živali in število izdanih poročil.</b>	
4.1 VODENJE REGISTRA PASEM Z ZOOTEHNIŠKO OCENO	Pregled stanja, monitoring, ocene populacije, število plemenjakov in plemenic, ocena stopnje ogroženosti, dopolnjevanje s podatki o novih pasmah.	Število vpisanih pasem/podvrst/linij: govedo 12; konji 16, prašiči 6; ovce 10; koze 5; kokoši 5; čebele 1; psi 1 Prenovljena infografika za leto 2026 o stanju ŽGV.
4.4 ŠTUDIJE PASEMSKIH ZNAČILNOSTI	Genetske osnove dolžine repa pri ovcah	Analiza zbranih fenotipskih in molekularnih podatkov, razvoj in validacija enostavnega genotipskega testa za selekcijo na krajši rep.
4.5 ZBIRANJE BIOLOŠKEGA MATERIALA	Zbiranje biološkega materiala za namene shranjevanja v depozitoriju tkiv in za preučevanje genetske raznolikosti. Priprava protokolov za zbiranje vzorcev in posredovanje podatkov.	Vzorci biološkega materiala se odvzamejo: pri plemenskih vsaj 20 ovnih oplemenjene jezersko-solčavske ovce, vsaj 10 plemenskih bikih cikaste pasme, drežniških kozah s pomanjkljivimi podatki v rodovniku, 50 živali krškopoljskega prašiča, vsaj 30 živali avtohtonih pasem konj in ene avtohtone ter tri tradicionalne pasme kokoši.
4.7 DOPOLNJEVANJE PODATKOV O POREKLU	Dopolnjevanje podatkov o poreklu.	Določanje očetovstva potomcem DK z delno znanimi podatki o poreklu.

5 TRAJNOSTNA RABE IN RAZVOJ ŽGV		
5.2 IZDELKI AVTOHTONIH PASEM	Koagulacijske sposobnosti kozjega mleka drežniških koz	Koagulacijske sposobnosti mleka (KSM) drežniških koz iz pasne reje bodo proučevane na 50 koz drežniške pasme. Tekom štirih vzorčenj mleka bodo zbrani vzorci in v laboratoriju določeni 3 parametri, ki določajo KSM.
6 OBLIKE OHRANJANJA ŽGV		
Splošni kazalniki področja: število živali po pasmah, vrstah domačih živali, po načinu ohranjanja.		
6.1 OHRANJANJE <i>IN SITU IN VIVO</i>	Ohranjanje genetskih rezerv <i>in vivo</i> .	Število plemenjakov <i>in vivo</i> in dodeljenih podpor »de minimis« za plemenjake.
6.1.1 Ohranjanje slovenske lokalne - avtohtone in tradicionalnih pasem kokoši <i>in situ in vivo</i>	Obnova jat pasem: jat štirih pasem kokoši – slovenske srebrne, slovenske rjave, slovenske grahaste ter štajerske kokoši.	Predvideno število izvaljenih živali, namenjenih za vsakoletno obnovo jat vsake od pasem (♀ + ♂): rjava kokoš (1100), slovenska grahasta kokoš (1100), slovenska srebrna kokoš (1000), štajerska kokoš (700)
6.2 OHRANJANJE <i>EX SITU IN VIVO</i>	Ohranjanje slovenskih avtohtonih pasem v sistemu ark mreža.	Sprejem novih statusov ark kmetij in ark središč glede na zanimanje kmetij. Vsaj 3 kontrolni obiski kmetij z že obstoječimi statusi in novih potencialnih kmetij.
6.3 OHRANJANJE <i>EX SITU IN VITRO</i>		
6.3.1 Genetske rezerve	Shranjevanje genetskih rezerv <i>ex situ in vitro</i> .	Sistematično se pripravi izbor plemenjakov, ki jim bo odvzeto seme: vsaj 4 plemenjakov avtohtonih pasem drobnice, vsaj 2 plemenjakov KP, vsaj 2 bikov cikastega goveda in 2 plemenjakov KP za OC.
6.3.2 Depozitorij tkiv	Shranjevanje tkiv v depozitoriju za dolgotrajno hrambo na temperaturi -80°C.	V depozitorij tkiv se zbere, shrani in vpiše biološki material iz naloge 4.5. Za namene shranjevanja vzorcev v depozitorij tkiv je potreben dokup potrošnega materiala za shranjevanje biološkega materiala.
6.4. OKREPITEV PRISTOPOV IN IZREDNI UKREPI OHRANJANJA	Oblikovanje ukrepov primeru izrednih razmer.	Ukrepi, ki so potrebni za ohranitev pasme v primeru izrednih razmer.

7 POLITIKE, INŠTITUCIJE IN ČLOVEŠKE ZMOGLJIVOSTI	Splošni kazalniki področja: število izdanih priporočil, strokovnih objav, medijskih nastopov	
7.1 POLITIKE UPRAVLJANJA ŽGV	Okrepitev obstoječih nacionalnih politik in regulatornih okvirjev za ohranjanje ŽGV. Priprava nacionalnega poročila o Stanju živalskih genskih virov (FAO).	Sodelovanje pri pripravi in oblikovanju zakonodaje in pripadajočih pravilnikov s področja ohranjanja ŽGV in razvoj novih metod s področja monitoringa, ocenjevanja ogroženosti in genetske variabilnosti populacije.
7.2 ZMOGLJIVOSTI UPRAVLJANJA ŽGV	Razvoj inštitucionalnih in človeških (sodelavci JSGBŽ, rejci, strokovni delavci, raziskovalci) zmogljivosti.	Organizacija letnega posveta JSGBŽ, udeležba na tečajih in seminarjih.
7.3 SPLETNA STRAN	Spletna stran Javne službe nalog genske banke v živinoreji. Priprava opisa tradicionalnih pasem v slovenskem jeziku.	Redno posodabljanje spletne strani in objava gradiv (vsaj 15 novic ali gradiv letno). Opis tradicionalnih pasem v slovenskem jeziku.
7.4 VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE NA PODROČJU OHRANJANJA ŽGV	Strokovno ustrezen prenos vsebin o slovenskih lokalnih - avtohtonih pasmah v izobraževalni sistem.	V letu 2026 bomo vsaj 3 vrtcem in osnovnim šolam ponudili sodelovanje pri predstavitvi tematike s področja ohranjanja biotske raznovrstnosti v okviru različnih aktivnosti.
7.5 RAZISKAVE NA PODROČJU OHRANJANJA ŽGV	Plodnost medvrstnega križanca med kozorogom in drežniško kozo ter morfološke lastnosti kozličev križancev druge generacije v primerjavi s čistopasemskimi kozliči	Za vse zbrane lastnosti semena polkozoroga in morfološke lastnosti križancev druge generacije bo narejena statistična analiza in pripravljeni izsledki raziskave.
7.6 OZAVEŠČANJE JAVNOSTI O POMENU OHRANJANJA TER PROMOCIJA ŽGV	Ozaveščanje, obveščanje javnosti o pomenu in stanju ohranjanja ter promocija ohranjanja biotske raznovrstnosti v živinoreji.	Priprava strokovnih prispevkov o pomenu in ohranjanju ŽGV, organizacija razstave na sejmu AGRA.
7.7 MEDNARODNO SODELOVANJE	Mednarodno sodelovanje in sodelovanje v mednarodnih projektih.	Sodelovanje na mednarodnem področju v mednarodnih organizacijah in mednarodnih projektih.

## II. DEJAVNOSTI ALI NALOGE OZIROMA STORITVE JSGBŽ

Dejavnosti ali naloge oziroma storitve Javne službe nalog genske banke so navedene v *Programu varstva biotske raznovrstnosti v živinoreji za obdobje 2024-2030* in so razdeljene na 4 sklope:

- Karakterizacija, inventarizacija, spremljanje trendov in z njimi povezanih tveganj v povezavi z ogroženostjo ŽGV.
- Trajnostna raba in razvoj.
- Ohranjanje ŽGV.
- Politike, inštitucije in zmogljivosti.

## III. SEZNAM PRO, DPO IN OSTALIH SODELUJOČIH ORGANIZACIJ

Seznam Priznanih rejskih organizacij in drugih organizacij, ki sodelujejo pri izvedbi programa varstva biotske raznovrstnosti v živinoreji:

- Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta sodeluje pri izvajanju programa v točki 6.3.1 – Genetske rezerve in v točki 4.1 – Vodenje registra pasem.
- KGZS, KGZ Ljubljana, Osemenjevalni center Preska, Cesta v Bonovec 1, 1215 Medvode sodeluje pri izvajanju programa v točki 6.3.1 – Genetske rezerve.
- Združenje rejcev avtohtonega cikastega goveda v Sloveniji, Cesta v Bonovec 1, 1215 Medvode sodeluje pri izvajanju programa v točki 6.3.1 – Genetske rezerve.
- Kmetijski inštitut Slovenije, Hacquetova ulica 17, 1000 Ljubljana, ki vodi Centralno podatkovno zbirko Govedo, sodeluje pri izvajanju programa v točki 6.3.1 – Genetske rezerve (cikasto govedo) in v točki 4.1 – Vodenje registra pasem.
- Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana; Druga priznana organizacija v prašičereji, ki vodi centralno podatkovno zbirko za prašiče in Društvo rejcev krškopoljskih prašičev sodelujeta pri izvajanju programa v točki 6.3.1 – Genetske rezerve in v točki 4.1 – Vodenje registra pasem.
- Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana; Druga priznana organizacija v reji drobnice, ki vodi Centralno podatkovno zbirko Drobница, sodeluje pri izvajanju programa v točki 6.3.1 – Genetske rezerve in v točki 4.1 – Vodenje registra pasem.
- Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo 8, 1225 Lukovica, Druga priznana organizacija v čebelarstvu, sodeluje v točki 4.1 – Vodenje registra pasem.
- Sektor za identifikacijo in registracijo ter informacijske sisteme (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana sodeluje v točki 4.1 – Vodenje registra pasem.

#### **IV. STROKOVNI SVET**

Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko in Strokovni svet Javne službe nalog genske banke v živinoreji zagotavljata notranji nadzor nad izvajanjem nalog Programa varstva biotske raznovrstnosti v živinoreji preko svojih strokovnih organov v skladu s statutom in pogodbami sklenjenimi s soizvajalci.

V skladu z Uredbo o načinih in pogojih izvajanja javnih služb v živinoreji (UL RS, št. 99/08) mora organizacija za izvajanje javne službe genske banke imenovati strokovni svet v dveh mesecih po prejemu odločbe, s katero je bila izbrana na javnem razpisu kot izvajalec nalog javne službe genske banke. Strokovni svet mora biti sestavljen: iz predstavnika organizacije, ki izvaja naloge javne službe genske banke, predstavnika vsake priznane rejske organizacije, katere rejski program je potrjen za pasme domačih živali, na katere se nanaša izvajanje javne službe genske banke, in enega predstavnika vsake druge organizacije, ki opravljajo posamezne naloge iz javne službe genske banke.

Javna služba nalog genske banke v živinoreji je odločbo, s katero je bila izbrana na javnem razpisu kot izvajalec nalog javne službe genske banke prejela 11.12.2023 in pozvala vse deležnike k imenovanju predstavnikov Sveta dne 20.12.2023.

## V. FINANČNI VIRI

Program varstva biotske raznovrstnosti v živinoreji se financira iz proračunskih sredstev Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, s proračunske postavke 'Živinorejski genski viri' (št. PP: 764810).

V nadaljevanju so navedene preglednice s podatki o prejemkih zaposlenih, izračun urne postavke, normativni izračun nalog genske banke v živinoreji in načrtovana razdelitev proračunskih sredstev po podkontih ter pregled sodelavcev Javne službe nalog genske banke v živinoreji po delovnih nalogah.

Preglednica 4: Podatki o prejemkih zaposlenih

Preglednica 5: Izračun urne postavke

Izvajalec:

Vodja Javne službe nalog genske banke  
v živinoreji:

---

prof. dr. Marina Pintar, dekanja  
UL, Biotehniška fakulteta

---

mag. Danijela Bojkovski  
UL, Biotehniška fakulteta

---

Ana Kaplan Novak, univ. dipl. ekon.  
UL, Biotehniška fakulteta  
Vodja finančno računovodske službe

## Preglednica 6: Normativni izračun stroškov opravljanja nalog genske banke v živinoreji za leto 2026

TABELA: NORMATIVNI IZRAČUN STROŠKOV OPRAVLJANJA NALOG 2026											
Poglavje	Program	Naloga	Trajanje naloge (ure)	Skupaj ure	Stroški dela po nalogi	Materialni stroški po nalogi	Skupaj materialni stroški	Upravno administrativni stroški po nalogi	Materialni+upravno-administrativni stroški po nalogi	Vrednost naloge	
4. SPREMLJANJE STANJA IN KARAKTERIZACIJA PASEM	4.1. Vodenje registra pasem z zootehniško oceno	govedo 12	26								
		konji 16	24								
		prašiči 6	10								
		ovce 7	14								
		koze 4	8								
		kokoši 5	10								
		čebеле 1	4								
psi 1	4		100	2.437,58	0,00	0,00	383,69	383,69	2.821,27		
4.4. Študije pasemskih značilnosti			225	225	5.484,54	3.000,00	3.000,00	1.335,53	4.335,53	9.820,07	
4.5. Zbiranje biološkega materiala	Odvzem biološkega materiala JSR, CK, DK, IP, KP, avtohtone pasme konj		200	200	4.875,15	1.000,00	1.000,00	924,79	1.924,79	6.799,94	
4.6. Genetska karakterizacija	Struktura populacije in genetska struktura CK		450	450	10.969,09	0,00	0,00	1.726,62	1.726,62	12.695,70	
4.7. Dopolnjevanje podatkov o poreklu	Določanje očetovstva v nepopolnih rodovnikih pri DK		200	200	4.875,15	1.200,00	1.200,00	956,27	2.156,27	7.031,42	
5. MEHANIČNI ILLI TRAJNOS	5.2. Tradicionalni proizvodni sistemi in ekostemske storitve		278	278	6.766,22	0,00	0,00	1.065,05	1.065,05	7.831,27	
6. OBUIKE OHRANJANJA ŽGV	6.1. Ohranjanje in situ in vivo	De minimis		630	630	15.356,72	5.000,00	5.000,00	3.204,30	8.204,30	23.561,02
	6.1.1 Ohranjanje slovenske avtohtone in tradicionalnih pasem kokoši <i>in situ in vivo</i>	Selekcija, odbira in ohranjanje kokoši		4900	4900	119.441,19	34.000,00	34.000,00	24.152,78	58.152,78	177.593,97
	6.2. Ohranjanje ex situ in vivo	Ark kmetije		350	350	8.531,51	1.000,00	1.000,00	1.500,33	2.500,33	11.031,84
	6.3.1 Ohranjanje ex situ in vitro	Odvzem vzorcev semena, prevoz, vet.preiskave, genotipizacija, kastracija		504	504	12.285,38	36.000,00	36.000,00	7.600,48	43.600,48	55.885,86
	6.3.2. Depozitorij tkiv	Vzdrževanje in dopolnjevanje depozitorija		351	351	8.555,89	2.000,00	2.000,00	1.661,58	3.661,58	12.217,46
	6.4. Okrepitev pristopov in izredni ukrepi	Oblikovanje ukrepov primeru izrednih razmer		200	200	4.875,15	0,00	0,00	767,38	767,38	5.642,54
	7. POLITIKE, INŠTITUCIJE IN ČLOVEŠKE ZMOGLJIVOSTI	7.1 Politike upravljanja ŽGV	Podpora oblikovanju zakonodaje, Nacionalno poročilo FAO		350	350	8.531,51	0,00	0,00	1.342,92	1.342,92
7.2 Zmogljivosti upravljanja ŽGV		Letni posvet, udeležba na tečajih in seminarjih		571	571	13.921,97	312,35	312,35	2.240,59	2.552,94	16.474,90
7.3 Spletna stran		Redno posodabljanje in dopolnjevanje, objava gradiv		450	450	10.969,09	800,00	800,00	1.852,54	2.652,54	13.621,63
7.4 Vzgoja in izobraževanje		Prenos znanja o avtohtonih pasmah v izobraževalni sistem		250	250	6.093,94	300,00	300,00	1.006,45	1.306,45	7.400,39
7.5. Raziskave na področju ohranjanja ŽGV		Struktura populacije pri BP; Analiza barvnih vzorcev BO; Genetska osnova dolžine repa; Inbriding in genetska struktura srebrne kokoši		550	550	13.406,66	0,00	0,00	2.110,31	2.110,31	15.516,97
7.6. Ozaveščanje javnosti		Prispevki o ohranjanju ŽGV, AGRA (prostor, stojnice, oprema, prenočišča, promocija, odbira)		1500	1500	36.563,63	20.200,00	20.200,00	8.935,02	29.135,02	65.698,65
7.7. Mednarodno sodelovanje		Sodelovanje v 4 mednarodnih organizacijah, mednarodni projekti FREP		1500	1500	36.563,63	4.000,00	4.000,00	6.385,02	10.385,01	46.948,63
<b>SKUPAJ</b>			<b>13.558,72</b>	<b>13.558,72</b>	<b>330.504,00</b>	<b>108.812,35</b>	<b>108.812,35</b>	<b>69.151,65</b>	<b>177.963,99</b>	<b>508.468,00</b>	

Preglednica 7: Načrtovana razdelitev sredstev po podkontih v 2026

<b>Podkonto</b>		<b>%</b>	<b>Vrednost programa 2026</b>
PP413300	Sredstva za plače in druge izdat. zap.	0,56	286.364,97
PP413301	Sredstva za prisp. in davke delod.	0,08	40.676,59
PP413302	Sredstva za izdatke in druge storitve	0,35	177.963,99
PP413310	Sredstva za kol.pok.zavarovanje	0,01	3.462,44
		100,00%	508.468,00 €

Preglednica 8: Pregled sodelavcev Javne službe nalog genske banke v živinoreji po delovnih nalogah – **še ni na voljo**

## NAČRTOVANE NALOGE IN DEJAVNOSTI JAVNE SLUŽBE NALOG GENSKE BANKE V ŽIVINOREJI ZA LETO 2026

Navedene so pripadajoče številke poglavij iz dolgoročnega Programa za obdobje 2024-2030.

### PROGRAM VARSTVA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI V ŽIVINOREJI ZA OBDOBJE 2024–2030

#### STRATEŠKO PREDNOSTNO PODROČJE 1

#### **4 SPREMLJANJE IN ANALIZIRANJE STANJA TER KARAKTERIZACIJA PASEM 15**

4.1 VODENJE REGISTRA PASEM Z ZOOTEHNIŠKO OCENO 15

4.2 POROČANJE O STANJU PASEM 16

4.3 PASEMSKI STANDARDI 16

4.4 ŠTUDIJE PASEMSKIH ZNAČILNOSTI 16

4.5 ZBIRANJE BIOLOŠKEGA MATERIALA 17

4.6 GENETSKA KARAKTERIZACIJA 17

4.7 DOPOLNJEVANJE PODATKOV O POREKLU 17

#### STRATEŠKO PREDNOSTNO PODROČJE 2

#### **5 TRAJNOSTNA RABA IN RAZVOJ ŽGV 19**

5.1 VPLIV REJSKIH PROGRAMOV 19

5.2 TRADICIONALNI PROIZVODNI SISTEMI IN EKOSISTEMSKE STORITVE 19

5.3 IZDELKI LOKALNIH - AVTOHTONIH PASEM 19

5.4 TRAJNOSTNE PRAKSE RABE LOKALNIH - AVTOHTONIH PASEM 19

#### STRATEŠKO PREDNOSTNO PODROČJE 3

#### **6 OBLIKE OHRANJANJA ŽGV 20**

6.1 OHRANJANJE IN SITU IN VIVO 20

6.1.1 Ohranjanje slovenske lokalne - avtohtone in tradicionalnih pasem kokoši in situ  
in vivo 21

6.2 OHRANJANJE EX SITU IN VIVO 22

6.3 OHRANJANJE EX SITU IN VITRO 22

6.3.1 Genetske rezerve 22

6.3.2 Depozitorij tkiv 23

6.4 OKREPITEV PRISTOPOV IN IZREDNI UKREPI OHRANJANJA 23

## **STRATEŠKO PREDNOSTNO PODROČJE 4**

<b>7 KREPITEV POLITIK, INŠTITUCIJ IN ČLOVEŠKIH ZMOGLJIVOSTI</b>	<b>24</b>
7.1 POLITIKE UPRAVLJANJA ŽGV	24
7.2 ZMOGLJIVOSTI UPRAVLJANJA ŽGV	24
7.3 SPLETNA STRAN JAVNE SLUŽBE NALOG GENESKE BANKE V ŽIVINOREJI	24
7.4 VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE NA PODROČJU OHRANJANJA ŽGV	25
7.5 RAZISKAVE NA PODROČJU OHRANJANJA ŽGV	25
7.6 OZAVEŠČANJE JAVNOSTI O POMENU IN STANJU OHRANJANJA TER PROMOCIJA ŽGV	26
7.7 MEDNARODNO SODELOVANJE	26

## **NACIONALNE PRIORITETE, STRATEŠKA PREDNOSTNA PODROČJA IN PRIORITETE FAO**

## NAČRTOVANE NALOGE IN DEJAVNOSTI JAVNE SLUŽBE NALOG GENSKE BANKE V ŽIVINOREJI ZA LETO 2026

Navedene so pripadajoče številke poglavij *Program varstva biotske raznovrstnosti v živaloreji za obdobje 2024-2030*.

### 4 SPREMLJANJE STANJA IN KARAKTERIZACIJA PASEM

Sistematično spremljanje in analiziranje stanja biotske raznovrstnosti v živaloreji je monitoring podatkov o staležu čistopasemskih plemenic in plemenjakov ter velikosti populacije, geografski razširjenosti, genetski strukturi in deležu čistopasemskih parjenj. Zajete so tudi informacije o programih ohranjanja v *in vivo* obliki (ark mreža) in stanju ohranjanja genetskega materiala (*in vitro* oblika v genski banki). Monitoring se vodi vsako leto in ves čas trajanja Programa. Na osnovi zbranih podatkov javna služba poda oceno ogroženosti pasem, ki je najpomembnejše merilo za vzpostavitev prednostnih nalog ohranjanja.

#### 4.1 VODENJE REGISTRA PASEM Z ZOOTEHNIŠKO OCENO

V skladu s 4. členom Pravilnika o ohranjanju biotske raznovrstnosti v živaloreji (UL RS, št. 90/2004, v nadaljevanju Pravilnik) bomo vodili Register pasem z zootehniško oceno domačih živali. V Register bomo po posameznih vrstah vpisali podatke za naslednje pasme oz. populacije (skupno 56):

Govedo – rjavo govedo, lisasto govedo, črno-belo govedo, šarole govedo, limuzin govedo, cikasto govedo, škotsko višinsko govedo, rdeči angus, nemški angus, galloway, aberdeen angus, istrsko govedo.

Kopitarji – lipicanski konj, posavski konj, haflinški konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj, islandski konj, angleški polnokrvni konj, kasaški konj, ljutomerski kasač, slovenski hladnokrvni konj, slovenski toplokrvni konj, bosanski planinski konj, šetlandski poni, ameriški quarter konj, appaloosa konj, ameriški paint konj.

Prašiči – krškopoljski prašič, slovenski landras, slovenski mesnati landras, slovenski veliki beli prašič, pietren, durok.

Ovce – jezersko-solčavska ovca, bovška ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, oplemenjena bovška ovca, teksel ovca, dorper, suffolk, ile de France,

Koze – slovenska sanska koza, slovenska snasta koza, drežniška koza, burska koza, anglo-nubijska koza,

Kokoši – štajerska kokoš, slovenska grahasta kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska rjava kokoš, slovenska pozno operjena kokoš.

Čebele – kranjska čebela.

Psi – kraški ovčar.

Register pasem z zootehniško oceno uporablja podatkovno zbirko MariaDB in je dostopen na spletni strani [www.genska-banka.si](http://www.genska-banka.si).

V sklopu naloge v vodimo Register pasem, v katerem zbiramo in vnašamo podatke o pasmah domačih živali, ki se redijo v Republiki Sloveniji. Stanje pasem analiziramo in ovrednotimo ogroženost pasem. Podatkovno zbirko Register pasem z zootehniško oceno vzdržujemo in nadgrajujemo. V letu 2026 bo posodobili infografiko in zajeli aktualne podatke o stanju živalskih genskih virov in Programu.

#### 4.2 POROČANJE O STANJU PASEM

Se ne izvaja v letu 2026

#### 4.3 PASEMSKI STANDARDI

Se ne izvaja v letu 2026

#### 4.4 ŠTUDIJE PASEMSKIH ZNAČILNOSTI

##### *Genetske osnove dolžine repa pri ovcah*

Dolžina repa pri domačih ovcah je rezultat tisočletne selekcije, usmerjene predvsem v proizvodne lastnosti. Vendar dolgi repi danes predstavljajo pomemben izziv za dobrobit živali, saj se okoli repa nabirajo nečistoče (iztrebki, urin), kar povečuje tveganje za napad muh, nastanek razjed in sekundarnih okužb. Praksa prirezovanja repov, ki je bila dolga leta standardna v reji, je zaradi etičnih razlogov v številnih evropskih državah že prepovedana ali pa močno omejena. To narekuje potrebo po alternativnih, trajnostnih in etičnih rešitvah za obvladovanje te težave v reji drobnice. Oplemenjena jezersko-solčavska ovca (JSR), priznana kot avtohtona pasma v Sloveniji leta 2021, predstavlja odličen model za raziskovanje genetske osnove dolžine repa. Pasma je nastala z oplemenjevanjem slovenske jezersko-solčavske ovce z romanovsko ovco in združuje lastnosti, kot so velika gnezda in kratka doba med jagnjivtama dobra prilagodljivost in, za naš namen, izrazita naravna variabilnost dolžine repa. V okviru raziskovalnega dela v letu 2025, smo že zbrali večino ključnih podatkov in identificirali kandidatni gen HOXB13 kot močan genetski dejavnik, ki je povezan z dolžino repa pri JSR ovci. V letu 2026 želimo ta raziskovalni cikel nadaljevati in dopolniti z dodatnimi analizami. Načrtujemo tudi objavo znanstvenega članka in/ali strokovnega članka za prenos spoznanj v uporabne rejske prakse.

Cilji in aktivnosti naloge v 2026 so nadaljnja analiza zbranih fenotipskih (morfometrija, rentgen) in molekularnih podatkov (genotipizacija, izražanje) v povezavi s številom in zgradbo repnih vretenc, razvoj in validacija enostavnega genotipskega testa za selekcijo na krajši rep (HOXB13 genotip), ki bi lahko bil uporaben v praksi – za monitoring genetske diverzitete za to lastnost, nadaljnje analize izražanja HOXB13 v drugih tkivih ali starostnih skupinah.

Ta študija ima praktični pomen za rejo ovc v Sloveniji in širše. Omogoča selekcijo živali z naravno krajšimi repi na osnovi genetskega testa, s čimer lahko rejci postopno zmanjšajo potrebo po prirezovanju repov, kar predstavlja jasno izboljšavo dobrobiti

živali. Genetski pristop je dolgoročno vzdržen, etično sprejemljiv in ekonomsko učinkovit. V luči morebitnih bodočih sprememb EU zakonodaje, ki bi lahko še zaostрила pogoje glede posegov v živali, bo pravočasna uvedba takšnega znanja v rejo predstavljala strateško prednost.

#### 4.5 ZBIRANJE BIOLOŠKEGA MATERIALA

Za namene genetske karakterizacije in proučevanja genetske raznolikosti ter za namene shranjevanja v depozitoriju tkiv se zbira vzorce biološkega materiala.

V letu 2026 bomo zbrali vzorce biološkega materiala pri vsaj 20 plemenskih ovnih oplemenjene jezersko-solčavske ovce in vsaj 10 plemenskih bikih cikaste pasme. Biološki material bomo zbrali tudi pri drežniških kozah s pomanjkljivimi podatki v rodovniku.

Zbran bo tudi biološki material za naslednje pasme: 50 živali krškopoljskega prašiča, vsaj 30 živali avtohtonih pasem konj ter ene avtohtone pasme in treh tradicionalnih pasem kokoši.

#### 4.6 GENETSKA KARAKTERIZACIJA

Zaradi pomanjkanja MS se naloga ne izvaja

#### 4.7 DOPOLNJEVANJE PODATKOV O POREKLU

##### *Določanje očetovstva v nepopolnih rodovnikih pri drežniški kozi*

V tem delu bomo nadaljevali z nalogo iz preteklih let. Določili bomo očete mladičem (potomcem), ki so imeli delno znane podatke o poreklu vpisane v Centralni podatkovni zbirki Drobница in bodo odbrani za nadaljnjo rejo. Gre večinoma za živali, ki zaradi tradicionalnega ekstenzivnega načina reje in naravnega pripusta na skupnih pašnikih v planini nimajo znanega očeta. Dopolnjevanje podatka o očetu je z vidika ohranjanja biotske raznovrstnosti zelo pomembno, saj bi lahko zaradi nepoznane sorodnosti med staršema povečevali koeficient inbridinga pri mladičih. Prav tako je lahko doprinos genov določenih plemenjakov velik, večine drugih pa majhen, in zato bi se lahko izgubljali geni iz populacije. V letu 2026 bomo vzorčili večino odbranih kozličev in vse potencialne očete – plemenske kozle. Glavni cilj je, da popolnimo večino nepopolnih rodovnikov po moški strani in preverimo pravilnost rodovnikov po ženski strani.

## 5 MEHANIZMI TRAJNOSTNE RABE IN RAZVOJA ŽGV

### 5.1 VPLIV REJSKIH PROGRAMOV

Se ne izvaja v letu 2026

### 5.2 TRADICIONALNI PROIZVODNI SISTEMI IN EKOSISTEMSKE STORITVE

Se ne izvaja v letu 2026

### 5.3 IZDELKI AVTOHTONIH PASEM

#### *Koagulacijske sposobnosti kozjega mleka drežniških koz*

##### **Vodja: Simčič, MS=0, samo delo iz diplomske**

Proučevali bomo koagulacijske sposobnosti mleka (KSM) drežniških koz iz pašne reje na planini v Zgornjem Posočju. V poskus bomo vključili okoli 50 koz drežniške pasme. Tekom štirih vzorčenj mleka ob kontroli mlečnosti bomo zbrali vzorce mleka. Podatke o količini prirejenega mleka in kemijski sestavi (maščoba, beljakovine in laktoza), število somatskih celic (ŠSC) ter koncentracijo sečnine bomo uporabili od kontrol mlečnosti. KSM bomo analitično ovrednotili s tremi parametri, in sicer s hitrostjo koagulacije ( $r$ ), hitrostjo nastajanja koaguluma ( $k_{20}$ ) in čvrstostjo koaguluma ( $a_{30}$ ). Zbrane podatke bomo statistično analizirali. Ker podobnih raziskav v Sloveniji na omenjeno tematiko še ni bilo narejenih, menimo, da bodo ugotovitve naše raziskave pomembne predvsem za rejce drežniških koz, ki mleko predelujejo v sir.

Ta študija ima praktični pomen za rejce drežniške koze, ki predelujejo mleko v sir. Koagulacijske sposobnosti mleka določajo količino (izplen) sira, ki ga dobimo iz enake količine mleka pri različnih živalih ali pasmah. V tuji literaturi poročajo, da ima mleko avtohtonih pasem koz boljše koagulacijske sposobnosti v primerjavi s specializiranimi mlečnimi pasmami koz. Pri drežniški kozi bomo s to nalogo prvič določili koagulacijske sposobnosti mleka. Na ta način bi radi pokazali, da je drežniška koza primerna pasma za prirejo mleka za predelavo v sir in bi radi še druge rejce spodbudili za uporabo te pasme za prirejo kozjega mleka za predelavo v sir. Na ta način bi lahko povečali velikost populacije te ogrožene avtohtone pasme.

### 5.4 TRAJNOSTNE PRAKSE RABE AVTOHTONIH PASEM

Se ne izvaja v letu 2026

## 6 OBLIKE OHRANJANJA ŽGV

### 6.1 OHRANJANJE *IN SITU IN VIVO*

V skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 1408/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis v kmetijskem sektorju (UL L št. 352 z dne 24. 12. 2013, str. 9), zadnjič spremenjeno z Uredbo Komisije (EU) 2025/1989 z dne 2. oktobra 2025 o popravku Uredbe (EU) št. 1408/2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis v kmetijskem sektorju (UL L št. 2025/1989 z dne 3. 10. 2025), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 1408/2013/EU) se upravičencem, ki se ukvarjajo s primarno kmetijsko proizvodnjo in imajo svoje živali vključene v gensko banko 'in situ in vivo' dodeli pomoč.

Pomoč se dodeli za rejo slovenskih avtohtonih pasem, ki imajo v skladu s podatki v Registru pasem z zootehniško oceno za leto 2024 kritično ali ogroženo stopnjo ogroženosti. Lipicanska pasma konj je razširjena tudi v drugih državah (mednarodna izmenjava genetskega materiala), čreda v Kobilarni Lipica je kot del spomeniške celote pod posebnim varstvom države in režimom v skladu z Zakonom o Kobilarni Lipica (UL RS, št. 6/18), zato pasma ni upravičena do podpor iz naslova »de minimis«. Jezersko-solčavska ovca in oplemenjena jezersko-solčavska ovca sta najštevilnejši pasmi drobnice v Sloveniji, razširjeni po celotnem območju Slovenije. Populaciji jezersko-solčavske in oplemenjene jezersko-solčavske ovce nista ogroženi glede na geografsko razširjenost. Glede na kriterij ogroženosti: sposobnost za reprodukcijo in trend populacije sta pasmi uvrščeni v ranljivo stopnjo ogroženosti. Edini kriterij, ki to pasmo uvršča med ogrožene, je stopnja inbridinga ( $\Delta F$ ). Vse druge pasme ovc so kritično ogrožene in ogrožene po vseh štirih kriterijih za določanje stopnje ogroženosti. Zaradi njihove številčnosti dodatne podpore njihovi reji iz sredstev »de minimis« ne namenjamo.

Podpore so namenjene vključitvi plemenskih živali v gensko banko in situ in vivo v skladu z določili 40. člena Pravilnika o ohranjanju biotske raznovrstnosti v živinoreji (UL RS, št. 90/04 in 88/14).

Pri izvedbi naloge »de minimis«:

- se pomoč v obliki plačila upravičencem dejansko dodeli pod pogojem, da z izvajalcem JSGBŽ sklenejo pogodbo, s katero se uredita medsebojno sodelovanje in obveznosti,
- upravičenci s podpisom pogodbe potrdijo tudi, da so bili pisno obveščeni o prejemu pomoči po pravilu »de minimis« ter izjavijo, da niso prejeli oziroma ne kandidirajo za pomoči za iste upravičene stroške,
- upravičenci podajo izjavo o povezanosti z drugo fizično ali pravno osebo, kot je opredeljeno v drugem odstavku 2. člena Uredbe 1408/2013/EU, izjavo o morebitni združitvi ali pripojitvi podjetij oziroma izjavo o razdelitvi podjetja v zadnjem triletnem obdobju,

- upravičenci so zavezani, da njihova primarna proizvodnja kmetijskih proizvodov ne prejema pomoči de minimis, dodeljene v skladu z Uredbo (EU) 2023/2831 in Uredbo (EU) 717/2014,
- skupni znesek pomoči de minimis v skladu z Uredbo 1408/2013/EU upravičencu oziroma enotnemu podjetju ne sme presegati zgornje meje iz drugega odstavka 3. člena Uredbe 1408/2013/EU in nacionalne omejitve za Slovenijo iz Priloge Uredbe 1408/2013/EU v katerem koli triletnem obdobju,
- poleg pomoči »de minimis« v kmetijskem sektorju v zvezi z istimi upravičenimi stroški ni dodeljena državna pomoč, kjer bi takšno seštevanje povzročilo intenzivnost pomoči, ki bi presegala intenzivnost in zneska pomoči, ki sta določena za posebne okoliščine vsakega primera v predpisih Evropske unije,
- je pomoč namenjena podjetjem, dejavnim v primarni kmetijski proizvodnji kmetijskih proizvodov, razen za: a) pomoč, katere znesek je določen na podlagi cene ali količine proizvodov, danih na trg, b) dejavnosti povezane z izvozom v tretje države ali države članice, in sicer pomoč, neposredno povezana z izvoženimi količinami, vzpostavitvijo in delovanjem distribucijske mreže ali drugimi tekočimi izdatki, povezanimi z izvozno dejavnostjo in c) pomoč, ki se pogojuje s pogojem, da se daje prednost domačim proizvodom pred uvoženimi,
- izvajalec bo pred dodelitvijo pomoči za posameznega vlagatelja v evidencah pomoči de minimis, ki jih vodita ministrstvo, pristojno za kmetijstvo in ribištvo, ter ministrstvo, pristojno za finance, preveril že dodeljeno pomoč de minimis na način, kot ga ministrstvu objavi na spletnem mestu državne uprave,
- je izvajalec JSGBŽ dolžan poročati v 15 dneh po izplačilu pomoči »de minimis« v kmetijskem sektorju posameznim upravičencem na MKGP na način kot ga MKGP objavi na spletnem mestu državne uprave,
- bo izvajalec JSGBŽ vzpostavil in hranil evidenco posameznih pomoči »de minimis« v kmetijskem sektorju 10 let od datuma njene dodelitve.

Število rejcev in število živali, ki se jim dodelijo podpore, se objavi na spletni strani izvajalca Javne službe nalog genske banke v živinoreji.

### **6.1.1 Ohranjanje slovenske avtohtone in tradicionalnih pasem kokoši *in situ in vivo***

V letu 2026 bo izvajalec JSGBŽ izvedel remont oziroma obnovo jat štirih pasem kokoši – slovenske srebrne, slovenske rjave, slovenske grahaste ter štajerske kokoši. Obnova jat bo potekala v poletnem terminu, predvidoma v prvi polovici meseca avgusta. V tem obdobju bodo matične jate stare približno eno leto, kar pomeni, da bo nesnost še vedno na razmeroma visoki ravni, zato pomanjkanja valilnih jajc ni pričakovati. Hkrati bo v objektih na voljo zadostna kapaciteta za vselitev novih jat, kar omogoča, da se obnova vseh pasem izvede v enem samem terminu.

Izbira poletnega termina za obnovo jat je časovno ustrezna z več vidikov. Z ekonomskega vidika sovpada z obdobjem zmanjšane povpraševanja po valilnih in jedilnih jajcih, ki v poletnih mesecih praviloma upade. Z vidika reje pa je ta termin posebej ugoden zaradi višjih okoljskih temperatur, ki omogočajo lažjo in stabilnejšo

vzrejo piščancev ter zmanjšujejo tveganje za težave, povezane s termoregulacijo v zgodnjem obdobju rasti. V avgustu 2026 se bodo tako valili piščanci slovenske rjave, slovenske grahaste, slovenske srebrne in štajerske kokoši. Okvirno število izvaljenih piščancev (♂+♀) bo naslednje: slovenska grahasta kokoš 1100, slovenska rjava kokoš 1100, slovenska srebrna kokoš 1000, štajerska kokoš 700.

Zaradi relativno velike stopnje napak pri določanju spola piščancev z japonsko metodo (pregled kloake) se piščanci po izvalitvi ne bodo ločevali po spolu. Oba spola bosta vseljena skupaj, pri čemer bo prva selekcija oziroma odbira izvedena približno pri starosti šestih tednov. Do nekaj tednov pred začetkom nesnosti se bodo kokoši in petelini lahkega tipa vzrejali po standardni tehnologiji v pogojih talne reje na nastilu. V nadaljevanju bo sledila temeljita ocena živali po zunanosti, na podlagi katere bodo izbrane tiste, ki bodo izpolnjevale vnaprej določene kriterije odbire. Te živali bodo nato uporabljene za oblikovanje matičnih jat, iz katerih se bodo v nadaljnjih fazah pridobivala valilna jajca za prirajo končnih križancev.

Pri štajerski kokoši bo odbira po zunanosti izvedena pri starosti 16 tednov. Poseben poudarek bo namenjen lastnostim, ki so ključne za ohranjanje pasemske tipičnosti, predvsem barvi priuhtkov, obliki grebena ter morebitni prisotnosti belega perja, ki ni zaželeno. Po zaključeni odbiri bodo izbrane živali štajerske kokoši nadalje rejene kot čista pasma v pogojih talne reje, skladno z rejskimi smernicami za ohranjanje te lokalne pasme.

## 6.2 OHRANJANJE *EX SITU IN VIVO*

Javna služba nalog genske banke v živinoreji bo v skladu z dolgoletnim programom 2024–2030 v letu 2026 opravila vsaj 5 kontrolnih ogledov kmetij, ki so vključene v ark mrežo ali so (bodo) podale vlogo za sprejem. Za vsak kontrolni ogled pripravimo zapisnik ogleda in priložimo fotografije stanja ob ogledu. Ob ugotovljenih pomanjkljivostih rejce tudi opozorimo in se dogovorimo za časovni termin odprave pomanjkljivosti. Ob izkazanem zanimanju novih kmetij za vstop v ark mrežo opravimo ogled kmetije. Predhodno preverimo razpoložljive podatke o živalih na kmetiji, iz podatkovnih zbirk drugih priznanih organizacij. Na osnovi vidnega stanja in po presoji izpolnjevanja kriterijev, se komisija odloči za sprejem kmetije v ark mrežo in podelitev statusa ark središče oziroma ark kmetija.

## 6.3 OHRANJANJE *EX SITU IN VITRO*

Krioprezervacija omogoča trajen način shranjevanja živalskih genskih virov, ki omogoča tako retrospektivne genetske študije populacij, izolacijo zanimivih genomskih odsekov, arhiviranje za pasme specifičnih alelov, kot tudi shranjevanje najkakovostnejših oblik genetskega materiala, ki omogoča rekonstrukcijo populacij v primeru, ko pride do resne ogrožitve ali celo izumrtja pasme.

### 6.3.1 Genetske rezerve

Shranjujejo se spolne celice (seme, jajčne celice) in zarodki. To omogoča dolgoročno shranjevanje genetskega materiala za potencialno rekonstrukcijo pasme v prihodnosti.

Za zagotavljanje genetske variabilnosti in čistosti (ustreznosti) pasme se po potrebi opravi genotipizacija pri plemenjakih avtohtonih pasem pred samim odvzemom semena.

Javna služba nalog genske banke skupaj z osemenjevalnimi središči pripravi izbor plemenskih bikov cikastega goveda, ki jih je potrebno vključiti kot genetsko rezervo ter določi potrebno število doz semena po posameznem plemenskemu biku. Zaloge semena se vsako leto pregledajo, opravi se strokovna presoja potencialnega dajalca semena in po potrebi se vključijo nove nesorodne živali. Za plemenske bike cikastega goveda, ki jih Delovna skupina za odbiro in ocenitev bikov cikaste pasme za osemenjevanje in pripust, odbere in potrdi za vključitev v osemenjevanje, Javna služba v deležu, ki je namenjen za genetske rezerve, zagotovi sredstva za prevoz na lokacijo odvzema semena, preglede krvi na bolezni in oskrbo v času jemanja semena. Odločitev, katero seme se po posameznem biku vključi v genetske rezerve, sprejme Javna služba nalog genske banke v živaloreji na osnovi prejetih rezultatov genotipizacije in v sodelovanju z Društvom Cika.

Javna služba nalog genske banke v letu 2026 skupaj s strokovnim vodjem PRO za drobnico, prašiče pripravi izbor plemenjakov, ki se jim na Veterinarski fakulteti odvzame seme in shrani v genetske rezerve na VF.

V letu 2026 bomo zamrznili seme vsaj 4 plemenjakov avtohtonih pasem drobnice, vsaj 2 plemenjakov krškopoljskega prašiča. Prav tako bodo za namen osemenjevanja kupljeni plemenjaki KP za nastanitev na OC.

### **6.3.2 Depozitorij tkiv**

V depozitoriju tkiv se shranjuje biološki material predvsem avtohtonih pasem domačih živali. Zaradi obsežnosti zbirke se nadaljuje z informatizacijo zbirke in fizično organizacijo depozitorija. Sistematično se shrani in vpiše vzorce biološkega materiala živali avtohtonih pasem drobnice, cikastega goveda, krškopoljskega prašiča, avtohtonih pasem konj ter ene avtohtone pasme in treh tradicionalnih pasem kokoši.

Pred odvzemom tkiva in shranitvijo v depozitoriju tkiv je potrebno preveriti poreklo živali, da se zagotovi shranjevanje vzorcev čim manj sorodnih živali in opraviti zootehniški pregled posamezne živali.

Za vzdrževanje in dopolnjevanje depozitorija je potrebno vsako leto dokupiti potrošni material, ki je obstojen na temperaturi  $-80^{\circ}\text{C}$  (npr. cryoviale, nalepke, plastične škatle, stojala, predale).

## **6.4 OKREPITEV PRISTOPOV IN IZREDNI UKREPI OHRANJANJA**

Okrepitev ukrepov in postopkov ohranjanja vključuje okrepitev nacionalnih zmogljivosti ohranjanja ŽGV in nepretrgan razvoj *in situ* in *ex situ* ohranjanja. V primerih izrednih razmer, ki predstavljajo neposredno nevarnost za izumrtje ali znatno poslabšanje statusa ogroženosti slovenskih lokalnih - avtohtonih pasem domačih živali, je osnovna naloga vsake države hitro in učinkovito reševanje ŽGV. V primerih pričakovanih ali nenadno nastalih izrednih razmer (bolezni, plenilci, nenadna opustitev reje, naravne nesreče, ekonomske krize, vojne ...) izvajalec Javne službe predvidi nujne

ukrepe, ki so potrebni za ohranitev pasme, in jih tudi izvede. O izvedenih ukrepih izvajalec Javne službe nemudoma obvesti resorno ministrstvo. V sklopu naloge bo narejena analiza izločitev zaradi modrikastega jezika pri pasmah ovc z namenom izdelave orodja za opredelitev poteka in širjenja bolezni. Orodje bo omogočalo vizualizacijo rezultatov v obliki zemljevida, kar bo uporabnikom olajšalo interpretacijo rezultatov in podporo pri odločanju.

## 7 POLITIKE, INŠTITUCIJE IN ČLOVEŠKE ZMOGLJIVOSTI

### 7.1 POLITIKE UPRAVLJANJA ŽGV

Izvajalec Javne službe podaja mnenja o usklajevanju nacionalne zakonodaje in politik o ŽGV z mednarodnimi sporazumi. Prav tako skrbi, da se pomembni rezultati raziskav in strokovna znanja upoštevajo pri pripravi predpisov na področju ohranjanja ŽGV. Skladno s tem Programom izvajalec Javne službe v podporo celostnemu javnemu načrtovanju pripravlja mnenja o dostopanju do genskih virov in pošteno ter pravično delitev koristi, utemeljitve statusa avtohtonih pasem, čezmejnih pasem, ocene rekonstrukcij populacij avtohtonih pasem, utemeljitve višjih podpor za rejo avtohtonih pasem, utemeljitve potrebnih bodočih ukrepov za upravljanje z ŽGV, utemeljitve interventnih ukrepov itd.

V letu 2026 bo Javna služba glede na potrebe sodelovala pri pripravi in oblikovanju zakonodaje in pripadajočih pravilnikov s področja ohranjanja živalskih genskih virov in v Svetu za živinorejo.

### 7.2 ZMOGLJIVOSTI UPRAVLJANJA ŽGV

Za namen razvoja institucionalnih in človeških zmogljivosti je potrebno okrepiti programe usposabljanja, vzpostaviti dejavnosti prenosa tehnologij ter zagotoviti ažurno posodabljanje informacijskih sistemov, na način, ki omogoča izplen večjih koristi zbranih podatkov za rejce, strokovne delavce in raziskovalce.

Vsako leto se za strokovno javnost, priznane rejske organizacije in strokovnjake organizira delavnica (posvet) in predavanja o stanju biotske raznovrstnosti v živinoreji ter o drugih temah povezanih z biotsko raznovrstnostjo v živinoreji. Izvajalec sodeluje z rejci in rejskimi organizacijami preko različnih srečanj in posvetov, s strokovnimi delavci, raziskovalci in organizacijami, ki delujejo na področju ohranjanja ŽGV preko skupnih posvetov in izobraževanj ter se vsako leto redno usposablja na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti z udeležbo na tečajih in seminarjih.

### 7.3 SPLETNA STRAN JSGBŽ

Na spletni strani izvajalca Javne službe nalog genske banke v živinoreji (<http://www.genska-banka.si/>) je urejen dostop do aktualnih informacij s področja ohranjanja živalskih genskih virov v Sloveniji. Namen je obveščanje stroke in javnosti o dogodkih, smernicah in mejnikih na področju ohranjanja ŽGV.

Objavljena so poročila o delu in letni programi dela izvajalca Javne službe nalog genske banke v živinoreji, zapisniki sej Strokovnega sveta, predstavitev s Strokovnih posvetov in drugi dokumenti, ki se nanašajo na delo izvajalca Javne službe nalog genske banke v živinoreji.

V sklopu naloge vzdržujemo in razvijamo spletno stran, objavljamo novice, dogodke, poročila o stanju živalskih genskih virov. V letu 2026 bomo na spletni strani pripravili opise tradicionalnih pasem v slovenskem jeziku.

## 7.4 VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Poznavanje biotske raznovrstnosti v živinoreji pri otrocih v vrtcih in učencih v osnovnih šolah je po dosedanjih izkušnjah zelo različno. Predvsem zavisi od sodobnega učno-ciljnega in procesno načrtovanega kurikulumu, ki ga ponuja posamezna ustanova. Posledično je tudi različen nivo znanja o slovenskih avtohtonih pasmah domačih živali. V letu 2026 bomo različnim vrtcem in osnovnim šolam ponudili sodelovanje pri predstavitvi tematike s področja ohranjanja biotske raznovrstnosti v okviru različnih aktivnosti.

## 7.5 RAZISKAVE NA PODROČJU OHRANJANJA ŽGV

### *Plodnost medvrstnega križanca med kozorogom in drežniško kozo ter morfološke lastnosti kozličev križancev druge generacije v primerjavi s čistopasemskimi kozliči*

Tekom zbiranja bioloških vzorcev drežniške koze smo naleteli na medvrstnega križanca med kozo in kozorogom (polkozorog), kar smo potrdili z genetskimi analizami. Pri tej moški živali smo na VF odvzeli seme z namenom proučevanja oploditvene sposobnosti semena. Seme smo tudi pripravili za osemenjevanje koz, da bi proučili kakšna je plodnost pri medvrstnem križanju v drugi generaciji. Zastavili smo poskus osemenjevanja koz slovenske srnaste pasme na PRC Logatec s pomočjo indukcije in sinhronizacije estrusa, ker je poskus potekal izven sezone prska. Po sezoni jaritev smo pridobili pet potomcev polkozoroga in slovenske srnaste koze. Potomce smo spremljali od rojstva do izločitve s tehtanjem, merjenjem telesnih lastnosti in fotografiranjem barvnih vzorcev. Za vse zbrane lastnosti semena polkozoroga in morfološke lastnosti križancev druge generacije bomo naredili statistično analizo in pripravili znanstveni članek. Ta študija ima praktični pomen za rejce drežniške koze in strokovne službe. Drežniške koze in kozorogi si v Zgornjem Posočju delijo planinske pašnike in kozorogi prihajajo v času prska v trope drežniških koz. V tujih znanstvenih člankih poročajo, da obstaja možnost hibridizacije, to je medvrstnega križanja med kozorogom in kozo. Glede na to obstaja velika potreba po prepoznavi takšnih križancev, če bi se pojavili v tropih. Na osnovi primerjave lastnosti zunanosti pri križancih in čistopasemskih kozličih bomo pripravili navodila kako te križance prepoznati z namenom, da bi jih izločili iz populacije drežniške koze. Z izločitvijo medvrstnih križancev bomo preprečili vnos genov kozoroga v ogroženo populacijo drežniških koz. Vsakršen vnos tujih genov bi povzročil spreminjanje genetskega ozadja avtohtone drežniške koze, zmanjševanje prireje in obnašanja značilnega za divje vrste.

## 7.6 OZAVEŠČANJE JAVNOSTI

Za ozaveščanje in obveščanje javnosti se vsako leto objavljajo podatki, poročila in drugi prispevki s področja ohranjanja ŽGV v Sloveniji, kar se podrobneje določi v letnem programu:

- objava letnih poročil na spletni strani izvajalca Javne službe nalog genske banke v živinoreji;
- objava strokovnih prispevkov s področja ohranjanja ŽGV v Sloveniji za različne medije;
- objava strokovnih prispevkov na spletni strani izvajalca Javne službe;
- strokovna pomoč pri organizaciji razstav avtohtonih pasem domačih živali;

- sodelovanje z objavo prispevkov v glasilih, ki jih izdajajo priznane rejske organizacije avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali.

Za ozaveščanje in obveščanje javnosti bo tudi v letu 2026 organizirana razstava izbranih slovenskih avtohtonih pasem domačih živali na sejmu AGRA v Gornji Radgoni. Javna služba bo za ta namen najela prostor na sejmu AGRA v velikosti 200 m<sup>2</sup>, z vsemi potrebnimi tehničnimi priključki za elektriko in vodo, postavitvijo stojnic za vse udeležence (BF, razstavljalci, skupno 6 stojnic) najem hladilnikov za izdelke (6 hladilnikov), plačala prenočišča za vse ponudnike v hlevu (15), ter poskrbela za odbiro primernih živali. Organizirala bo prisotnost rejcev na samem sejmu in pri tem pripravila potreben promocijski material in pripravila sam razstaven prostor.

## 7.7 MEDNARODNO SODELOVANJE

Izvajalec Javne službe nalog genske banke v živinoreji skupaj z ministrstvom, pristojnim za ohranjanje živalskih genskih virov, sodeluje na področju varstva biotske raznovrstnosti z mednarodnimi organizacijami s tega področja, v skladu s predpisi EU in tudi z drugimi državami članicami.

Na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti v živinoreji sodelujemo z naslednjimi mednarodnimi organizacijami:

- FAO (Food and Agriculture Organization),
- ERF (European Regional Focal Point),
- EAAP (European Federation of Animal Science),
- DAGENE (International Association for the Conservation of Animal Breeds in the Danubian Region),
- SAVE (Safeguard for Agricultural Varieties in Europe),
- in po potrebi tudi z drugimi inštitucijami.

Izvajalec sodeluje z državami članicami EU pri informiranju, seminarjih in tehničnih konferencah, pri koordinaciji programov na ravni Evropske unije, pri spremljanju in ocenjevanju evropskih živalskih genskih virov in drugo.

Javna služba sodeluje v mednarodnih projektih na področju ohranjanja genskih virov. Izvajalec javne službe nalog genske banke se za namene mednarodnega sodelovanja in sodelovanja pri mednarodnih projektih udeležuje strokovnih srečanj komisij in odborov, seminarjev in delavnic.

Prav tako skrbi, da so podatki v mednarodnih zbirkah podatkov, ki se nanašajo na Republiko Slovenijo, pravilni in ažurni.